

OPRACOWANIE PYTANIA

Motyw tańca śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią

EPOKA

Średniowiecze

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Taniec śmierci (danse macabre) to średniowieczny motyw ukazujący śmierć zapraszającą do wspólnego korowodu ludzi wszystkich stanów. Istotą zagadnienia jest egalitaryzm śmierci: wobec niej znikają różnice majątku, władzy i urodzenia. Trzeba pokazać wyliczenie stanów i powszechność umierania, a także zaskakujące połączenie grozy z komizmem.

taniec śmierci (danse macabre)

Motyw ikonograficzny i literacki późnego średniowiecza: Śmierć prowadzi w korowodzie przedstawicieli wszystkich stanów, od papieża do żebraka. Komisja oczekuje definicji i wskazania, że w *Rozmowie* odpowiada mu wyliczenie ofiar Śmierci.

motyw

Powtarzalny element treści, obecny w wielu tekstach kultury. Masz pokazać, jak *Rozmowa* realizuje wzór tańca śmierci, a nie tylko stwierdzić, że utwór mówi o umieraniu.

memento mori

Hasło epoki („pamiętaj o śmierci”), którego taniec śmierci jest jedną z form. Odróżnij: memento mori to ogólna przestroga, taniec śmierci – konkretny obraz z wyliczeniem stanów i równością wobec śmierci.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę o tym, co wyraża motyw tańca śmierci w *Rozmowie* i jaką funkcję pełni połączenie grozy z komizmem.
- ✓ Konkretnie elementy tekstu: groteskowy portret Śmierci, jej wyliczenie stanów i zawodów oraz satyryczne przygany pod adresem duchownych, sędziów czy karczarek, omówione jako realizacja tańca śmierci.
- ✓ Kontekst kulturowy lub literacki oraz wniosek o tym, jaką przestrołę niesie powszechność śmierci dla człowieka średniowiecza i dla nas.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Sytuacja wyjściowa: Mistrz Polikarp, uczony mędrzec, prosił Boga, by mógł zobaczyć Śmierć; ukazuje mu się ona w pustym kościele, a on ze strachu pada na ziemię. Utwór (połowa XV wieku) ma formę dialogu, którego początek to niemal scena komiczna – uczony przestraszony jak dziecko.
- Portret Śmierci: naga kobieta o żółtym, rozkładającym się ciele, chuda, bez nosa i warg, z wywróconymi oczami i kosą w ręku, przewiązana chustą. Groteska: obraz budzi grozę i śmiech zarazem, a odrażający wygląd jest lekcją o tym, co czeka każde ciało.
- Przechwałki i wyliczenie stanów: Śmierć oświadcza, że zabierze wszystkich – papieża, kardynałów, biskupów, mnichów, cesarzy, królów, książąt, rycerzy, kupców, chłopów, żaków, lekarzy i karczmarki – i nikt się nie wykupi ani nie ucieknie. To literacki odpowiednik korowodu danse macabre i główny dowód dla tezy o egalitaryzmie śmierci.
- Satyra stanowa: Śmierć najchętniej zabiera grzeszników – tłustych mnichów łamiących regułę, przekupnych sędziów, karczmarki oszukujące na miarze, lekarzy nieumiejących pomóc sobie samym. Dydaktyzm łączy się z krytyką społeczną: śmierć jest równa dla wszystkich, ale lepiej ją znoszą sprawiedliwi.
- Pochodzenie Śmierci i jej władza: Śmierć opowiada, że narodziła się w chwili, gdy Adam zjadł zakazany owoc, i od tej pory panuje nad ludźmi; Polikarp pyta, czy da się jej uniknąć albo wykupić, i słyszy, że nie. Teologiczna rama pokazuje, że powszechność śmierci to skutek grzechu pierworodnego – stąd wezwanie do życia zgodnego z Bogiem.

KULTUROWY

POLECANY

Ikonomia danse macabre (średniowieczne malowidła cmentarne, drzeworyty Hansa Holbeina)

Na ścianach cmentarzy i kościołów oraz w cyklach graficznych szkielety prowadzą w tańcu papieża, cesarza, rycerza, kupca, chłopca i dziecko – każdy ma swoją parę ze Śmiercią. To ten sam obraz, który *Rozmowa* oddaje słowem w wyliczeniu Śmierci; zestawienie pokazuje, że utwór realizuje wzór znany całej Europie i że groteska (roztańczone szkielety) była w nim od początku.

BIBLIJNY

Księga Koheleta

Kohelet powtarza, że „wszystko marność”, a jeden los spotyka mędrca i głupca, bogatego i biednego – wszyscy wracają do prochu. Biblijna diagnoza jest źródłem średniowiecznego przekonania o równości wobec śmierci; różnica: Kohelet nie straszy i nie kpi, lecz uczy dystansu, gdy *Rozmowa* działa grozą i śmiechem.

LITERACKI

Krótkość żywota, Daniel Naborowski

Barokowy wiersz mówi o życiu jako o czymś ulotnym („dźwięk, cień, dym, wiatr”) i o kołowrocie pokoleń, w którym każdy przechodzi tę samą drogę do grobu. Kontekst pokazuje powrót średniowiecznego przekonania o powszechności śmierci w epoce kryzysu, ale w innej tonacji – refleksyjnej, bez groteski i bez satyry stanowej.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: motyw tańca śmierci wyraża średniowieczne przekonanie o powszechności i egalitaryzmie umierania.
- 2 Analiza obrazu Śmierci w utworze: groteskowa, odrażająca postać, która budzi grozę i śmiech zarazem.
- 3 Omówienie wyliczenia stanów: Śmierć zabiera wszystkich bez względu na pozycję, co ma wymiar dydaktyczny i satyryczny.
- 4 Kontekst: ikonomia danse macabre i średniowieczne memento mori jako tło kulturowe utworu.
- 5 Wniosek: taniec śmierci to przestroga moralna – wobec śmierci liczy się tylko życie zgodne z Bogiem, nie pozycja społeczna.